2241-0336

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE DES PALAIS, 11 ET RUE DE LA POSTE, 121 A SCHAERBEEK.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 21 juin 2001 entamant la procédure de classement comme monument de la totalité de l'immeuble sis rue des Palais, 11 et rue de la Poste, 121 à Schaerbeek ;

Vu l'avis de la CRMS émis en séance du 9 janvier 2002;

Considérant que le Collège des Bourgmestre et Echevins n'a pas transmis d'observations dans les délais prescrits par l'art.20 de l'ordonnance du 4 mars 1993 ;

Considérant que le propriétaire a marqué son opposition à la mesure de protection, en date du 21 novembre 2001, en raison du coût trop important qu'occasionnerait la restauration de la verrière en façade arrière ;

Considérant que cette remarque ne met pas l'intérêt du bien en cause et qu'une aide financière pourra être octroyée pour ces travaux de restauration ;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites,

ARRETE:

Article 1er – Est classé comme monument la totalité de l'immeuble sis rue des Palais, 11 et rue de la Poste, 121 à Schaerbeek, connu au cadastre de

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN PALEIZENSTRAAT 11 EN POSTSTRAAT 121 TE SCHAARBEEK.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 21 juny 2001 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de totaliteit van het gebouw gelegen Paleizenstraat 11 en Poststraat 121 te Schaerbeek;

Gelet op het advies van de KCML uitgebracht tijdens haar zitting van 9 januari 2002;

Overwegende dat het college van de burgemeester en schepenen geen opmerkingen hebben meegedeeld binnen de termijn zoals voorgeschreven in artikel 20 van de ordonnantie van 4 maart 1993;

Overwegende dat de eigenaars, op 21 november 2001, een verzet hebben aangetekend tegen de bescherming omwille van de hoge onkosten die een restauratie van het glasraam van de achtergevel zou meebrengen;

Overwegende dat deze opmerking de waarde van het goed niet in vraag stelt en dat een financiële tussenkomst hen zal toegestaan worden voor de restauratiewerken;
Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris belast met Monumenten en Landschappen,

BESLUIT:

Artikel 1 – Wordt beschermd als monument de totaliteit van het gebouw gelegen Paleizenstraat 11 en Poststraat 121 te Schaarbeek, bekend ten

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COLLEGE DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE • CHANCELLERIE
KANSELARIJ • BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

Schaerbeek, 8ème division, section E, 5ème feuille, parcelles n° 256g2 en raison de son intérêt historique et artistique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 – Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 07 -03- 2002

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

kadaster te Schaarbeek, 8ste afdeling, sectie E, 5de blad, perceel nr. 256g2 wegens zijn historische en esthetische waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 07 -03- 2002

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

V.9605

CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme
25 -03- 2002
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE DES PALAIS, 11 ET RUE DE LA POSTE 121 A SCHAERBEEK.

Réf. Cadastrale : Schaerbeek, 8ème division, section E, 5ème feuille, parcelle n°256g2

Description sommaire :

L'immeuble, à l'origine, de style néo-classique, situé rue des Palais n°11, fit l'objet d'une demande de permis de bâtir pour des transformations lourdes en 1929.
Les plans de ces transformations radicales de l 'immeuble furent demandés par Madame Rullens et signés par Antoine Courtens ; cet architecte, auteur du Palais de la Folle Chanson, y exprimera un style Art Déco.

Sous une toiture en bâtière, l'immeuble présente une façade avant située rue des Palais et une façade arrière implantée rue de la Poste.
La façade avant est recouverte d'un enduit de ton clair. La porte d'entrée à deux vantaux est en ferronnerie dont le motif est partiellement repris dans les garde-corps des balcons des étages. La porte d'entrée est surmontée d'un petit balcon formant auvent.
Le premier étage possède une logette arrondie, soutenue par une console cannelée et surmontée d'un balcon au deuxième étage.
Plusieurs ressauts encadrent les fenêtres et la porte d'entrée.

La façade arrière possède le même revêtement que la façade principale ; un enduit de ton clair.
Cette façade comporte plusieurs ouvertures asymétriques et une avancée fermée par une grande verrière.
Surmontant la verrière, un balcon en maçonnerie est terminé par un couvre mur saillant. Celui-ci est flanqué d'une imposante cheminée soutenue par une console.

A l'intérieur, le rez-de-chaussée possède un sas d'entrée donnant accès à une grande pièce, au sol un parquet en arrête de poisson datant sans doute de la construction initiale. Le départ de l'escalier, présentant une ouverture cintrée, est ouvert et les premières marches débordent dans la pièce d'entrée.
L'escalier possède une rampe en bois pleine caractéristique du style Art Déco.
A l'arrière, se succèdent la cuisine et un garage s'ouvrant sur la rue de la Poste.
Le premier étage présente deux grandes pièces et une petite pièce sur l'avant à l'usage de cuisine, à l'arrière une grande porte fenêtre donne accès à un jardin d'hiver, fermé par la verrière composée de différentes sortes de vitrages blancs sertis dans la ferronnerie qui forme des motifs arrondis dans la partie supérieure. Cette pièce contient une fontaine en marbre avec un bassin en mosaïque et des convecteurs de chauffage centrale à ailettes circulaires. Quelques marches donnent accès à un ancien office.
Le deuxième étage est composé de deux grandes pièces et d'un ancien petit office repris sur le modèle de l'étage inférieur. Une ouverture polygonale amène de la lumière dans la cage d'escalier.
Les combles étaient constitués d'un grand volume ouvert. Actuellement plusieurs parois permettent la division de cet espace en quatre chambres et une salle de bain.
La toiture a été refaite et comporte plusieurs fenêtres de toit.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et artistique :

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
SECRETARIAT DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE

Intérêt historique:

Au lendemain de la Première guerre mondiale, les mentalités changent. Le contexte économique que connaît le pays à cette époque va amener la population à vouloir acquérir son propre logement.
La nature même de l'architecture "Art Déco", moderne sans être radicale, séduisante sans extravagance, riche mais encore accessible, semble s'adapter idéalement aux aspirations des nouveaux propriétaires.
L'architecture "Art Déco" s'est harmonieusement inscrite dans la physionomie de Bruxelles. En continuité avec les constructions éclectiques, ce style architectural a contribué à l'identité de nouveaux quartiers très reconnaissables (quartier de l'Altitude Cent,...)
Ce quartier de la commune de Schaerbeek présente, au début du siècle, un paysage dans lequel s'inscrit un ensemble d'hôtels de maître de style néo-classique.
L'intérêt présenté par l'immeuble sis rue des Palais, 11 à Schaerbeek est principalement dû à son caractère Art Déco ; choix audacieux du maître d'ouvrage, Madame Rullens, venant rompre l'homogénéité et la sobriété des constructions néoclassiques environnantes.
De plus, son intérêt réside également dans la rareté de ce style sur le territoire de la commune de Schaerbeek.

Intérêt artistique:

Collaborateur de Victor Horta, l'architecte Antoine Courtens, qui dessina les plans du Palais de la Folle Chanson et de l'hôtel Haerens, sera également son collaborateur dans divers projets.
L'influence de ce grand maître se fera sentir dans les différentes réalisations de l'architecte Courtens qui travaillera, tout comme Horta, pour une clientèle riche.
Les nombreux et différents documents d'archives retrouvés pour la construction située 11 rue des Palais nous permettent de nous rendre compte de la richesse décorative intérieure de cet immeuble. Antoine Courtens étudiait dans les moindres détails l'organisation intérieure et portait une attention particulière aux choix des matériaux ; toutes les pièces recevaient un mobilier fixe par destination, les différentes pièces en ferronnerie tels la porte et les garde-corps de cet immeuble sont de véritables objets d'art et souvent uniques.
Le traitement raffiné des éléments décoratifs témoignent d'un grand souci esthétique.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 07-03-2002

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
25-03-2002
Voor eensluidend afschrift

V.9605

CHANCELLERIE

CHANCELLERIE • GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE • COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE •

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN PALEIZENSTRAAT 11 EN POSTSTRAAT 121 TE SCHAARBEEK.

Kadastrale gegevens: Schaarbeek, 8ste afdeling, sectie E, 5de blad, perceel nr. 256g2

Beknopte beschrijving:

Het gebouw aan de Paleizenstraat 11 werd opgetrokken in neoclassicistische stijl. In 1929 diende mevr. Rullens een aanvraag om bouwvergunning in, met het oog op ingrijpende verbouwingswerken.
De plannen voor deze radicale ingreep zijn van de hand van Antoine Courtens, architect van het Palais de la Folle Chanson, die de verbouwing in art-decostijl zou uitvoeren.

Het gebouw onder zadeldak heeft een voorgevel aan de Paleizenstraat en een achtergevel aan de Poststraat.
De voorgevel is bedekt met een lichtgekleurde pleisterlaag. Het huis is toegankelijk via een vleugeldeur met ijzerwerk waarvan het motief gedeeltelijk terugkeert in de balkonleuningen op de verdiepingen. De toegangsdeur wordt bekroond door een klein balkon dat een afdak vormt.
De eerste verdieping is voorzien van een uitgebouwde erker, geschraagd door een gecanneleerde console en bekroond door een balkon op de tweede verdieping.
Vensters en toegangsdeur zijn omgeven door verschillende uitsprongen.

De achtergevel heeft eenzelfde bekleding als de hoofdgevel.
De muuropeningen zijn er asymmetrisch geplaatst; een erker wordt verlicht door een grote, beglaasde muuropening. Het bekronend balkon van metselwerk eindigt op een uitstekende muurafdekking. De imposante schoorsteen ernaast wordt ondersteund door een console.

Op de begane grond leidt een hal naar een grote ruimte. De parketvloer in visgraatverband dateert vermoedelijk uit de oorspronkelijke bouwperiode. Het trappenhuis, met rondboogopening, is open; de eerste treden lopen over in de toegangsruimte.
De trap is voorzien van een massief houten leuning in art-decostijl.
Achteraan bevinden zich de keuken en een garage.
De eerste verdieping telt twee grote vertrekken en een kleine ruimte vooraan, die gebruikt wordt als keuken. Het deurvenster geeft toegang tot een wintertuin, die verlicht wordt door een muuropening van wit glas, met afgeronde motieven in het bovenste gedeelte. De ruimte bezit een marmeren fontein met een bekken dat afgewerkt is met mozaïeken en convectors voor centrale verwarming met cirkelvormige ribben. Via enkele treden bereikt men een voormalig kantoor.
De tweede verdieping vertoont dezelfde opbouw als de eerste; de kleine ruimte vooraan doet dienst als bureau. Een polygonale muuropening verlicht het trappenhuis.
De zolderverdieping bestond aanvankelijk uit één doorlopend volume. Heden is de ruimte door middel van tussenwanden onderverdeeld in vier slaapkamers en een badkamer.
Het dak is aangepast en bezit verschillende dakvensters.

Waarde van het goed volgens de maatstaven zoals bepaald door artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed:

Historische en artistieke waarde:

KANSELARIJ

Historische waarde:

Het interbellum kondigde een nieuwe mentaliteit aan. De economische context leidde tot een stijgende vraag naar huisvesting.
De aard zelf van de art-deco-architectuur – modern maar niet radicaal, verleidelijk zonder extravagant te zijn, luxueus maar nog toegankelijk – lijkt perfect aan de aspiraties van de nieuwe eigenaars te beantwoorden.
De art deco heeft zich op harmonieuze wijze geïntegreerd in de fysionomie van Brussel. De stijl zocht aansluiting bij de eclectische architectuur en hielp mee een eigen, erkenbare identiteit te geven aan de nieuwe wijken die toen ontstonden (Hoogte Honderdwijk,...).
De Schaarbeekse wijk waarin dit gebouw gelegen is, telde aan het begin van de 20ste eeuw een reeks herenhuizen in neoclassicistische stijl.
De waarde van het gebouw in de Paleizenstraat 11 ligt dan ook hoofdzakelijk in het art-decokarakter ervan; de opdrachtgeefster, mevrouw Rullens, maakte een gedurfde stijlkeuze die de homogeniteit van het straatbeeld, meer bepaald van de sobere neoclassicistische bebouwde omgeving doorbrak.
Bovendien bezit de gemeente Schaarbeek slechts enkele voorbeelden van art-deco-architectuur.

Artistieke waarde:

Architect Antoine Courtens, die onder meer de plannen van het Palais de la Folle Chanson en het hotel Haerens tekende, was een medewerker van Victor Horta, die op zijn beurt zijn medewerking verleende bij diverse projecten.
De invloed van de grootmeester is voelbaar in verschillende van zijn realisaties, die, net zoals bij Horta, bestemd waren voor een rijke cliënteel.
De talrijke, uiteenlopende archiefdocumenten die teruggevonden werden, geven een goed idee van de decoratieve luxe van het interieur. Antoine Courtens bestudeerde de ruimtelijke indeling tot in de kleinste details en hechtte bijzonder veel aandacht aan de keuze van de materialen; alle ruimten waren voorzien van meubels die vast door bestemming waren, de verschillende elementen in ijzerwerk, zoals de deur en borstweringen van het gebouw, zijn waren kunstobjecten en vaak uniek.
De geraffineerde behandeling van de decoratieve elementen geeft blijk van de grote esthetische zorg die Courtens aan zijn ontwerp besteedde.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 07 -03- 2002

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

De Staatssecretaris bij het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
25 -03- 2002
Voor eensluidend afschrift

V.9605

CHANCELLERIE
Gilles CLAERBOUT
KANSELARIJ

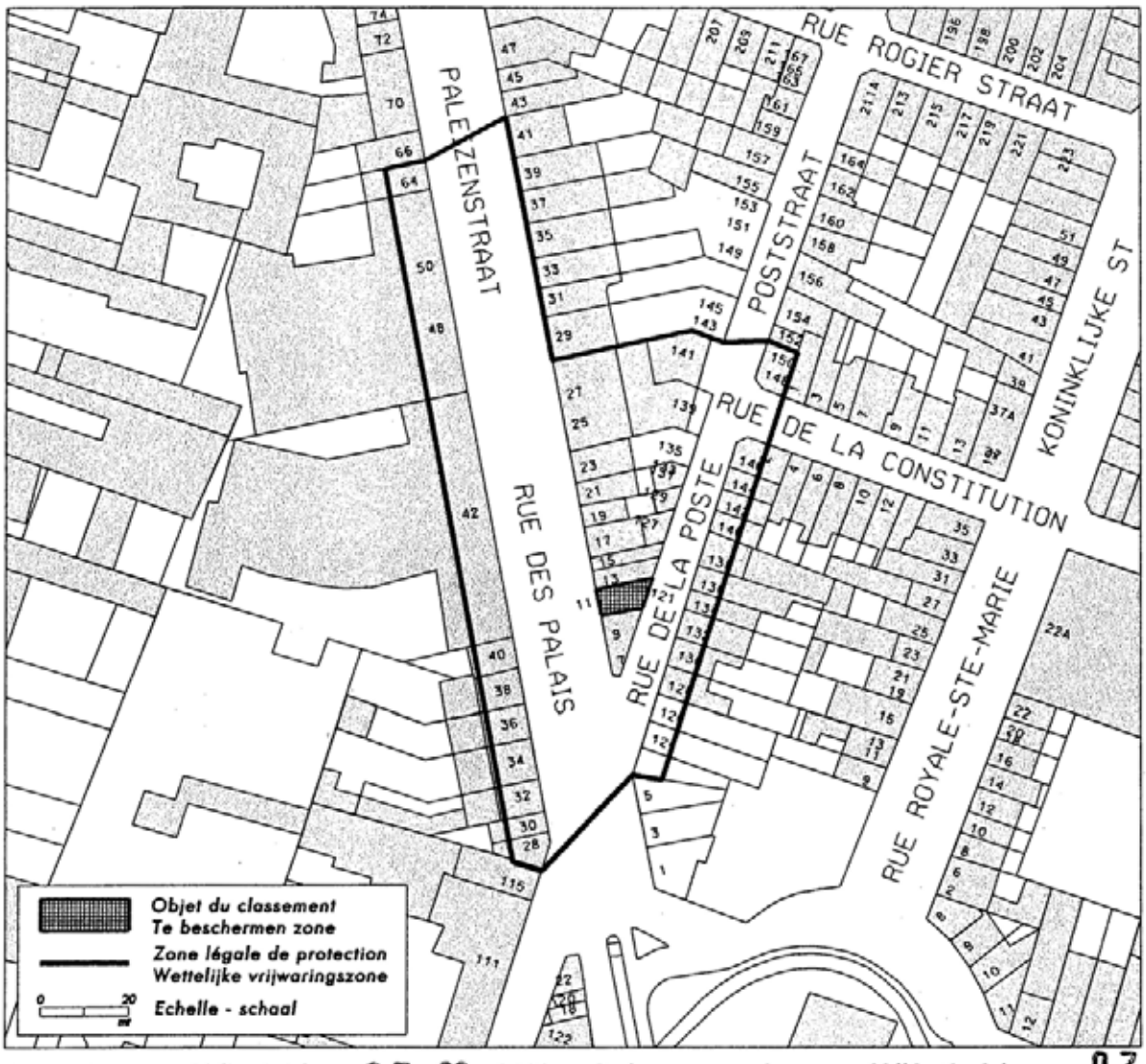
KANSELARIJ VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING • CHANCELLERIE DU GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE DES PALAIS, 11 ET RUE DE LA POSTE, 121 A SCHAERBEEK

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN PALEIZENSTRAAT 11 EN POSTSTRAAT 121 TE SCHAARBEEK

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

Vu pour être annexé à l'arrêté du 07 -03- 2002

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 07 -03- 2002

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem BRAPS

Copie certifiée conforme
25 -03- 2002
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

CHANCELLERIE